

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 9.2.2021
JOIN(2021) 2 final

**SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Obnovljeno partnerstvo z južnim sosedstvom

Nova agenda za Sredozemlje

{SWD(2021) 23 final}

Uvod

Evropska unija in partnerice iz južnega Sredozemlja¹ so se pred petindvajsetimi leti zavezale, da bodo sredozemski bazen spremenile v prostor za dialog, izmenjavo in sodelovanje, ki bo zagotovil mir, stabilnost in blaginjo. 25. obletnica barcelonske deklaracije nas opominja, da **okrepljeno sredozemsko partnerstvo ostaja strateška prednostna naloga za Evropsko unijo**, saj izzivi, s katerimi se regija še naprej srečuje, zahtevajo skupni odziv, zlasti deset let po arabski pomladi. S skupnim delovanjem in prepoznavanjem vse večje soodvisnosti in v duhu partnerstva bomo skupne izzive spremenili v priložnosti, kar je v našem skupnem interesu.

V ta namen in v okviru evropske sosedске politike **to skupno sporočilo predlaga novo, ambiciozno in inovativno Agendo za Sredozemlje**, ki prvič temelji na celotnem naboru orodij EU in prelomnih priložnostih vzporednih zelenih in digitalnih prehodov, da bi ponovno vzpostavili naše sodelovanje in uresničili neizkoriščeni potencial skupne regije. **Perspektiva okrevanja po COVID-19 ponuja edinstveno priložnost za Evropo in sredozemsko območje**, da se zavežeta skupni agendi, osredotočeni na ljudi, in ukrepom, ki so potrebni za njeno izvajanje.

Države južnega Sredozemlja se soočajo z upravljaljskimi, družbeno-gospodarskimi, podnebnimi, okoljskimi in varnostnimi izzivi, med katerimi so mnogi posledica svetovnih trendov ter zahtevajo skupno ukrepanje EU in držav partneric iz južnega sosedstva. Dolgotrajni konflikti še naprej povzročajo ogromno človeškega trpljenja, znatno prisilno razselitev, močno vplivajo na gospodarske in socialne možnosti celotnih družb, zlasti v državah, ki gostijo veliko beguncev, ter krepijo geopolitično tekmovanje in zunanje vmešavanje. Preveč ljudi tvega svoja življenja, ko poskušajo vstopiti v EU na nedovoljen način, kar spodbuja migracijski posel, ki je krut, kriminalen in povzroča destabilizacijo lokalnih skupnosti. Grožnje terorizma, organiziranega kriminala in korupcije še naprej povečujejo nestabilnost in dušijo blaginjo. Gospodarska rast v južnem sosedstvu ni sledila demografski rasti.² Regija ima eno najnižjih stopenj regionalnega gospodarskega povezovanja na svetu³. Netrajnostna raba naravnih virov in podnebne spremembe⁴ ogrožajo dostop do vode, hrane in energije, pospešujejo dezertifikacijo in izgubo biotske raznovrstnosti ter ogrožajo življenja in preživetje. Še vedno so prisotne pomembne gospodarske neenakosti in neenakosti med spoloma, vlade pa se trudijo izpolniti pričakovanja današnjih mladih.

¹ Alžirija, Egipt, Izrael, Jordanija, Libanon, Libija, Maroko, Palestina, Sirija in Tunizija. Poimenovanje Palestine se ne razlaga kot priznanje palestinske države in ne vpliva na posamezna stališča držav članic glede tega vprašanja.

² Povprečni BDP na prebivalca je manjši od ene osmine BDP EU, kot navaja Eurostat v svoji [statistiki o državah evropske sosedске politike, izdaja 2020](#).

³ Z le 5,9 % izvoza v regijo je notranja regionalna trgovina le majhen del skupne trgovine držav – <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/>.

⁴ V skladu s poročilom sredozemskih strokovnjakov o okoljskih in podnebnih spremembah, [prvim poročilom o oceni Sredozemlja](#), se območje segreva 20 % hitreje kot preostali svet.

Nujnost obravnavanja teh izzivov še dodatno krepi pandemija COVID-19, ki je popolnoma ponazorila skupne ranljivosti in našo soodvisnost. **Nova Agenda za Sredozemlje** vključuje nova področja in oblike sodelovanja, ki so bile ugotovljene med krizo. Nova Agenda za Sredozemlje ponuja priložnosti za nova partnerstva glede strateških prednostnih nalog zelenega in digitalnega prehoda ter temelji na prepričanju, da je mogoče trajnostno blaginjo in odpornost graditi le na trdnem partnerstvu v Sredozemlju. Naše partnerstvo bo temeljilo na skupnih vrednotah in dialogu ter na napredovanju naše skupne družbeno-gospodarske in politične agende, vključno z reformami na področjih, kot so upravljanje in vladavina prava, makroekonomska stabilnost in poslovno okolje. **Cilj nove agende je zeleno, digitalno, odporno in pravično okrevanje, ki ga usmerjajo Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030⁵, Pariški sporazum in evropski zeleni dogovor⁶.**

To sporočilo postavlja cilj, da se v prihodnjih letih zgradijo pravičnejše, uspešnejše in bolj vključujoče družbe v dobro ljudi, zlasti mladih.

Da bi izkoristili ta zagon, to skupno sporočilo predlaga naslednje **ključne usmeritve za naše partnerstvo**:

- „**Gospodarski in naložbeni načrt za države južnega sosedstva**“ bo pomagal **spodbuditi dolgoročno družbeno-gospodarsko okrevanje**, spodbuditi trajnostni razvoj, obravnavati strukturna neravnovesja v regiji **in izkoristiti gospodarski potencial regije**. Načrt vključuje konkretne vodilne pobude v prednostnih sektorjih. Njegov cilj je povečati privlačnost regije za vlagatelje. Prizadevali si bomo tudi za strateško sodelovanje z mednarodnimi finančnimi institucijami, zlasti z Evropsko investicijsko banko (EIB) in Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD), pa tudi s Svetovno banko, Mednarodnim denarnim skladom in bankami iz regije ter zasebnim sektorjem. Za uspeh teh pobud je ključna obnovljena zavezanost izvajanju in podpiranju vključujočih družbeno-gospodarskih reform, zlasti poslovnega okolja, trajnostne gospodarske rasti in makroekonomskih politik, ki so usmerjene v stabilnost in temeljijo na dolgoročni strategiji.

Gospodarski in naložbeni načrt je okviren in neizčrpen ter se lahko spreminja glede na napredek v politikah in političnih vprašanjih ter v dvostranskih odnosih med državami partnericami. Komisija predlaga, da se za obdobje 2021–2027 ob upoštevanju začetka veljavnosti ustreznih pravnih podlag v skladu z naslednjim večletnim finančnim okvirom in ne da bi posegali v izid postopka programiranja, v okviru instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI)⁷ mobilizira do **7 milijard EUR**. Ta podpora vključuje oblikovanje rezervacij za jamstva sklada EFSD+ in mešano financiranje v okviru naložbene platforme za sosedstvo, ki bi prispevala k aktiviranju javnih in zasebnih naložb v višini do **30 milijard EUR** v južno sosedstvo.

⁵ Generalna skupščina OZN št. 70/1, Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030.

⁶ „Evropski zeleni dogovor“ (COM(2019) 640)

⁷ To je odvisno od dokončnega sprejetja osnutka Uredbe o vzpostavitvi instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje.

- **Združevanje moči za boj proti podnebnim spremembam, zmanjšanje škodljivih emisij, trajnostno uporabo virov in pospešitev zelenega prehoda.** Pripraviti se moramo na dolgoročne scenarije, v katerih nove oblike nizkoogljične energije postopoma nadomeščajo fosilna goriva. V ta namen bo Komisija državam partnericam predlagala celovite pobude, ki spodbujajo podnebno nevtralnno, nizkoogljično energijo iz obnovljivih virov, ki temelji na ključnih elementih evropskega zelenega dogovora, kot je strategija za vodik⁸. Spodbujanje naložb v energijsko učinkovitost in obnovljive vire energije, nov poudarek na proizvodnji čistega vodika, vključno z ustreznimi regulativnimi in finančnimi spodbudami, ter regionalno povezovanje trgov in omrežij električne energije bodo prednostne naloge. To bo pripomoglo k ohranjanju naših sredozemskih skupnih dobrin v dobro vseh. Prav tako bomo državam partnericam pomagali povečati odpornost proti podnebnim spremembam s krepitvijo ukrepanja glede prilagajanja, zlasti v ključnih občutljivih sektorjih, kot sta kmetijstvo in voda.
- **Obnovljena zavezanost vladavini prava, človekovim in temeljnim pravicam, enakosti, demokraciji in dobremu upravljanju** kot temelj stabilnim pravičnim, vključujočim in uspešnim družbam ob spoštovanju raznolikosti in strpnosti. Spoštovanje človekovih pravic, vključno s socialnimi pravicami in pravicami delavcev, enakostjo spolov in pravicami otrok, ustvarja zaupanje državljanov. Vladavina prava in trdne institucije, ki ščitijo pravice in se borijo proti neenakostim, služijo človekovemu in gospodarskemu razvoju ter prispevajo k varnemu in predvidljivemu poslovnemu okolju, pomagajo privabiti neposredne tuje naložbe, povečujejo gospodarsko odpornost ter se borijo proti revščini in neenakostim. Demokratično upravljanje in sistemi odzivne države, odgovorne institucije in boj proti korupciji še dodatno podpirajo to zavezo. Boj proti manifestacijam nestrpnosti, rasizma, homofobije, antisemitizma, sovraštva do muslimanov in drugih oblik ksenofobije ter zaščita manjšin morajo biti še naprej skupna prednostna naloga v celotni regiji. Posebna pozornost bo namenjena spodbujanju vloge žensk v družbi in gospodarstvu.
- **Skupno reševanje izzivov prisilnega razseljevanja in nedovoljenih migracij ter učinkovito in uspešno izkoriščanje koristi zakonitih migracij s pomočjo celovitih prilagojenih in vzajemno koristnih partnerstev ter zaščita pravic migrantov in beguncev v skladu z novim evropskim paktom o migracijah in azilu⁹.** To je ključnega pomena za Evropo in južno Sredozemlje, kjer migracijski tokovi vplivajo tako na družbe gostiteljice kot tranzitne države. Povečane priložnosti in delovna mesta, ki jih bo ustvaril gospodarski in naložbeni načrt, zlasti za ženske in mlade, bodo prispevali k zmanjšanju dejavnikov, ki vodijo do nedovoljenih migracij. Skupno delovanje je ključnega pomena.
- **Obnovljena zavezanost enotnosti in solidarnosti med državami članicami EU ter vzajemna in skupna zavezanost ter skupni ukrepi z državami partnericami južnega sosedstva** so predpogoj za učinkovito izvajanje agende za Sredozemlje. To velja za prizadevanja za reševanje konfliktov in obravnavanje skupnih pomislekov glede varnosti ter za gospodarsko in sektorsko sodelovanje. Zlasti je pomembno polno sodelovanje držav članic

⁸ „Strategija za vodik za podnebno nevtralnno Evropo“ (COM(2020) 301).

⁹ „Novi pakt o migracijah in azilu“ [COM\(2020\) 609](#).

EU. Njihove diplomatske mreže, dolgoletno varnostno in razvojno sodelovanje ter zmogljivost za mobilizacijo zasebnega sektorja bodo nujno potrebne za doseganje ambicioznih ciljev, določenih v tem sporočilu. Za vzpostavitev takih poenotenih prizadevanj predlagamo znatno okrepitev političnega dialoga in dialog o politikah v Sredozemlju. Nadaljevala se bodo prizadevanja za krepitev regionalnega sodelovanja z Unijo za Sredozemlje kot osrednjo točko, še naprej pa se bo zagotavljala podpora podregionalnemu in medregionalnemu sodelovanju, zlasti z afriškimi partnericami¹⁰. EU bo prav tako pripravljena preučiti nadaljnje regionalno, podregionalno ali **tristransko sodelovanje in skupne pobude med državami partnericami**, vključno v smislu nedavne **normalizacije odnosov med Izraelom in številnimi arabskimi državami**.

Prenovljeno partnerstvo za Sredozemlje in spremljajoči gospodarski in naložbeni načrt bosta EU in njenim državam partnericam iz južnega sosedstva omogočila, da obravnavajo številne izzive, s katerimi se danes sooča naša skupna regija.

Nova Agenda za Sredozemlje predlaga vrsto ukrepov na naslednjih ključnih področjih politike:

- 1) človekov razvoj, dobro upravljanje in vladavina prava
- 2) krepitev odpornosti, vzpostavljane blaginje in zavzemanje za digitalni prehod
- 3) mir in varnost
- 4) migracije in mobilnost
- 5) zeleni prehod odpornost proti podnebnim spremembam, energija in okolje.

1. Človekov razvoj, dobro upravljanje in vladavina prava

Človekov razvoj

Pristop na podlagi človekovega razvoja je ključni element naše Agende. Cilj tega pristopa je izboljšati kakovost življenja ljudi, ki presega gospodarsko razsežnost, ohraniti njihove svoboščine in pravice, jim zagotoviti priložnosti ter spodbuditi odporne, pravične, vključujoče in opolnomočene družbe.

Zdravje

Zdravje je prvi in najpomembnejši pogoj za dostojno življenje. Pandemija COVID-19 je ustvarila izzive za zdravstveno varnost in zdravstvene sisteme ter hudo prizadela gospodarstva in celotne družbe. EU in naše države partnerice bodo morale na podlagi spoznanj, pridobljenih med krizo zaradi COVID-19 poskrbeti za **okrepitev zdravstvenih sistemov in sistemov socialne zaščite, pripravljenosti in zmogljivosti za odzivanje**. EU zagotavlja in bo še naprej zagotavljala hitro in pomembno podporo za lajšanje nesorazmernega bremena krize za najbolj ranljive in ogrožene osebe, vključno z mladimi in ženskami¹¹. **Cepiva so skupna svetovna dobrina in cepljenje je tisto, kar bo pomagalo**

¹⁰ V duhu pristopa „celotne Afrike“ in v skladu s skupnim sporočilom „Za celovito strategijo z Afriko“ (JOIN(2020) 4).

¹¹ Po izbruhu COVID-19 je bil v okviru proračuna EU za južno sosedstvo mobiliziran sveženj podpore v višini več kot 2,3 milijarde EUR.

odpraviti pandemijo po vsem svetu. EU bo še naprej podpirala instrument COVAX, vključno z vzpostavitevijo humanitarne rezerve v višini približno 100 milijonov odmerkov. V duhu Ekipe Evropa je EU do zdaj mobilizirala 853 milijonov EUR za podporo instrumentu COVAX ter ostaja še naprej zavezana temu instrumentu kot globalni pobudi za zagotavljanje poštenega in pravičnega dostopa do varnih in učinkovitih cepiv za države z nizkimi in srednjimi dohodki. Poleg tega je Komisija na podlagi izkušenj, pridobljenih s strategijo EU za cepiva, pripravljena vzpostaviti mehanizem EU za zagotavljanje dostopa do cepiv. To bi zagotovilo dostop do približno 2,3 milijarde odmerkov, ki jih je preskrbela EU, posebna pozornost pa bi bila poleg Zahodnega Balkana, našega vzhodnega sosedstva in Afrike namenjena južnemu sosedstvu. To bi bilo lahko v prvi vrsti koristno za zdravstvene delavce in humanitarne potrebe. Pri tem bi bilo treba slediti načelu, da se nič ne zavrže, zato morajo biti države prejemnice zadostno pripravljene.

Krepitev vloge mladih

V središču našega sodelovanja bi morale biti naložbe v mlade in otroke. Opolnomočenje, sodelovanje in vključevanje mladih kot nosilcev sprememb je ključnega pomena za doseganje prednostnih nalog Agende 2030. Predlagamo (i) podporo vključevanju mladih v nacionalne politike, (ii) pomoč našim državam partnericam pri izboljšanju upravljanja njihovih izobraževalnih sistemov in (iii) prednostno obravnavanje strukturnih vzrokov za osip; mlade, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo; neusklajenost znanj in spretnosti, pomanjkanje priložnosti, brezposelnost mladih in beg možganov. Učinkovito usklajevanje in učinkovita partnerstva na vseh področjih politike, vključno z mladinskimi organizacijami, so ključnega pomena za spodbujanje kakovostnega zaposlovanja ter priložnosti za izobraževanje in usposabljanje. Skupaj moramo povečati medosebne stike kot področje uspešnega sodelovanja z oprijemljivimi rezultati in koristmi za vse. Odpiranje in olajšanje dostopa do programov EU za naše južno sosedstvo, pa tudi do ustreznih evropskih mrež, bo ključno. V tem okviru bo južno Sredozemlje še naprej prednostna regija programa Erasmus+. V okviru programa Erasmus+ za obdobje 2021–2027 bodo mladi izkoristili nove priložnosti za krepitev zmogljivosti na področjih **poklicnega izobraževanja in usposabljanja, športa in digitalnega izobraževanja ter mladih**. EU si bo prizadevala za boljše širjenje koristi programa Erasmus+ po celotni regiji in povečanje uporabe programa Ustvarjalna Evropa, da bi kar najbolje izkoristila ustvarjalnost mladih v regiji. Izboljšati je treba programe zaščite otrok in psihosocialno podporo otrokom, prizadetim in razseljenim zaradi konfliktov, s posebnim poudarkom na dostopu do izobraževanja in zdravstvenega varstva.

Dobro upravljanje in vladavina prava

Dobro upravljanje in spoštovanje človekovih pravic, temeljnih svoboščin, demokratičnih institucij in vladavine prava so temeljna načela EU, sestavni del našega partnerstva od barcelonske deklaracije in del naših skupnih zavez. Poleg tega dobro upravljanje, vladavina prava in človekove pravice, vključno s socialnimi pravicami in pravicami delavcev, socialni dialog in enak dostop do pravnega varstva spodbujajo mir,

vključujočo blaginjo in stabilnost. To so temelji za dostojna delovna mesta, pravično in vključujočo rast ter gradnjo dolgoročne trajnostnosti in naložb.

V skladu z „Akcijskim načrtom EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024“¹² bo EU okrepila sodelovanje s svojimi državami partnericami za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic, vladavine prava in demokratičnih vrednot. Neodvisnost in odgovornost sodišč in tožilstev sta bistvenega pomena za spoštovanje zakonov s strani državnih institucij, za uveljavljanje pravic državljanov in za boj proti kršitvam človekovih pravic, korupciji ali organiziranemu kriminalu. Trajnostne strukturne reforme civilnih in sodnih uprav bodo zmanjšale neenakost in spodbudile gospodarsko rast. Človeški in uporabniško naravnani pristop k digitalizaciji sistemov in storitev bo povečal učinkovitost države ter vzpostavil zaupanje v institucije. Upravljanje interneta in delovanje družbenih medijev bi morala urejati demokratična načela. EU bo še naprej sodelovala z državami partnericami, da bi zagotovila visoko raven zaščite temeljnih pravic do **zasebnosti in varstva podatkov** ter spodbujala nadaljnje zблиževanje z EU in mednarodnimi standardi za varstvo podatkov ter s tem omogočila lažjo trgovinsko izmenjavo in sodelovanje organov pregona.

Pristop, ki temelji na spodbudah¹³, določen v instrumentu NDICI za sosedsko regijo, bo zagotovil dodatno finančno podporo državam, ki med drugim kažejo močne ambicije pri izvajanju, med drugim, reform upravljanja in vladavine prava. Raven podpore bo prilagojena spoštovanju zavez s strani posamezne države partnerice in njeni ravni izvajanja glede skupnih vrednot in napredka pri reformah, zlasti na področju upravljanja in vladavine prava.

Da bi zaščitili finančne interese EU, je nujno, da južno sosedstvo zagotovi, da se goljufije, korupcija, pranje denarja in protipravna prilastitev obravnavajo z učinkovitimi, odvračilnimi in sorazmernimi kazenskimi sankcijami ter z uspešnim in učinkovitim sodelovanjem z Evropskim uradom za boj proti goljufijam. Partnerice iz južnega sosedstva, ki so pogodbenice mednarodnih sporazumov o medsebojni pravni pomoči, bi morale v zvezi z izvajanjem navedenih sporazumov sprejeti Evropsko javno tožilstvo kot pristojni organ držav članic EU, ki v njem sodelujejo.¹⁴

EU bo spodbujala kulturo vladavine prava z doslednim vključevanjem civilne družbe in poslovne skupnosti. Organizacije civilne družbe in organizacije socialnih partnerjev ostajajo ključne sogovornice pri oblikovanju in spremljanju sodelovanja EU. EU bo še naprej podpirala konkretne pobude za krepitev organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic. Enakost spolov ni le splošno priznana človekova pravica, temveč je tudi nepogrešljiva za dobro počutje, gospodarsko rast, blaginjo, dobro upravljanje, mir in varnost; to je področje, na katerem moramo povečati prizadevanja, vključno z vključevanjem vidika spolov v programe sodelovanja in ciljno usmerjene ukrepe, v skladu s tretjim akcijskim

¹² „Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024“ (JOIN(2020) 5).

¹³ Uredba o instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje, člen 17.

¹⁴ Sodelovanje med Evropskim javnim tožilstvom in partnericami iz južnega sosedstva bi bilo treba olajšati tudi s sklenitvijo delovnih dogovorov.

načrtom EU za enakost spolov¹⁵. Spodbujali bomo pobude za zaščito pravic žensk in njihovo družbeno-gospodarsko, državljsko in politično udeležbo.

V skladu s Konvencijami ZN o pravicah invalidov bo EU še naprej sodelovala z našimi državami partnericami, da bi zagotovila polno uživanje pravic invalidov.

Glavni ukrepi: spodbujanje človekovih pravic, vladavine prava, demokracije in dobrega upravljanja, enakost spolov in enakih možnosti za vse ter podpora civilni družbi

- Nadaljnji razvoj ustreznih zakonodajnih in institucionalnih reform na področjih človekovih pravic in dobrega upravljanja.
- Spodbujanje sodobnih, učinkovitih in odgovornih javnih politik in institucij, vključno z opazovanjem volitev in pomočjo pri njih ter z neodvisnimi pravosodnimi sistemi, ki delujejo za vse ljudi, ščitijo pravice osumljencev, podpirajo žrtve kaznivih dejanj in spodbujajo izboljšane priporne pogoje.
- Podpiranje ukrepov za boj proti vsem oblikam diskriminacije.¹⁶
- Spodbujanje mednarodnih socialnih pravic in pravic delavcev ter mednarodnih delovnih standardov, kot jih razvršča Mednarodna organizacija dela.
- Podpiranje ekonomskega opolnomočenja žensk in mladih (vključno z otroki) ter spodbujanje njihove dejavne vključenosti pri odločanju.
- Spodbujanje ukrepov za odpravo nasilja nad ženskami in dekleti, vključno s spolnim nasiljem, povezanim s konflikti, in nasiljem na podlagi spola.
- Zagotavljanje krepitve zmogljivosti organizacij civilne družbe, vključno s podporo digitalnemu in zelenemu prehodu.
- Podpiranje razvoja sodobnih okvirov varstva podatkov, ki temeljijo na horizontalnih pravilih, ki jih izvajajo močni in neodvisni nadzorni organi. Spodbujanje ratifikacije in izvajanja ustreznih mednarodnih konvencij.

Glavni ukrepi: izboljšanje človekovega razvoja, zdravja in sodelovanja na področju mladih, izobraževanja, znanj in spretnosti ter kulture

- Podpiranje pripravljenosti in zmogljivosti odzivanja zdravstvenih sistemov na pandemije.
- Sodelovanje v programih EU, kot so Erasmus+, ukrep Marie Skłodowske-Curie v okviru programa Obzorje Evropa, program Ustvarjalna Evropa, pa tudi v ustreznih evropskih omrežjih.
- Sodelovanje in izmenjava izkušenj, ki spremljajo inovacijska prizadevanja in podpirajo razvoj strategij pametne specializacije.
- Sodelovanje v digitalnem izobraževanju v okviru akcijskega načrta za digitalno izobraževanje za obdobje 2021–2027.
- Sodelovanje na platformah centrov poklicne odličnosti, tudi prek mreže odličnosti

¹⁵ „Akcijski načrt EU za enakost spolov III“ (JOIN(2020) 17).

¹⁶ Tudi zaradi spola, rase ali etničnega porekla, veroizpovedi ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

Evropske fundacije za usposabljanje za ustvarjanje lokalnih „ekosistemov znanj in spretnosti“ in izboljšanje prekvalifikacije.

- Sodelovanje pri predvidevanju potreb po znanjih in spretnostih ter pri oblikovanju in razvoju znanj in spretnosti ter strategij z vidika vseživljenjskega učenja s podporo Evropske fundacije za usposabljanje za poklicno izobraževanje in usposabljanje, razvoj znanj in spretnosti ter zmogljivosti, vključno z zagotavljanjem znanj in spretnosti za zelena delovna mesta in zeleno gospodarstvo.
- Podpiranje celostnih pristopov in zmogljivosti zadevnih ministrstev (za izobraževanje, zaposlovanje, zdravje, kulturo in socialno zaščito) za izboljšanje dostopa in kakovosti storitev za mlade, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (NEET).
- Krepitev pobud, ki se zgledujejo po programu EU jamstva za mlade.

2. Krepitev odpornosti, vzpostavljanje blaginje in zavzemanje za digitalni prehod

Pandemija COVID-19 je prizadela vsa gospodarstva v Sredozemlju, poslabšala strukturna gospodarska neravnovesja¹⁷ ter poudarila potrebo po vključujočih, odpornih, trajnostnih in povezanih gospodarstvih. Pri prizadevanjih je treba poskrbeti, da nihče ne bo zapostavljen, državam pa je treba omogočiti, da izkoristijo trende, vključno z vzporednim zelenim in digitalnim prehodom, ki bi bila lahko pospeševalca trajnostne rasti.

Odporna gospodarstva

Krepitev družbeno-gospodarske odpornosti mora biti še naprej ključna prednostna naloga sodelovanja. To pomeni, da ustvarjamo gospodarske blažilnike za prihodnje pretrese in obravnavamo izzive glede plačilnih bilanc, vključno z nevzdržno dinamiko dolga. Makrofinančna pomoč, ki temelji na izpolnjevanju posebnih pogojev, in ciljno usmerjena pomoč, zlasti prek proračunske podpore¹⁸, za izvajanje strategij upravljanja javnih financ in mobilizacije domačih javnofinančnih prihodkov, bosta prispevali k prizadevanjem za povečanje fiskalnega manevrskega prostora¹⁹ in davčne pravičnosti.

Širša uporaba evra v regiji bi okrepila povezave z EU ter olajšala gospodarsko in finančno stabilnost. Zagotovila bi boljše povezavo med glavnimi trgovinskimi in naložbenimi partnericami v regiji ter diverzifikacijo kombinacije valut, ki se uporabljajo za plačila, trgovanje in obvladovanje tveganj.

¹⁷ Zaježitveni ukrepi, ki omejujejo prevoz in gospodarsko dejavnost, so imeli velike posledice in povečali neenakosti, zlasti za mlade in najbolj ranljive, zaradi povečanja brezposelnosti in zmanjšanja rasti, trgovinskih tokov, neposrednih tujih naložb in nakazil izseljencev. Stroški pandemije za javne finance so spodkopali prizadevanja za fiskalno konsolidacijo in obremenili sisteme socialne zaščite.

¹⁸ Južno sosedstvo predstavlja globalno 25 % trenutnega portfelja EU za proračunsko podporo.

¹⁹ Na splošno opredeljen kot proračunski manevrski prostor, ki vladi omogoča zagotavljanje sredstev za javne namene, ne da bi to ogrozilo fiskalno vzdržnost.

Obnovljena zavezanost izboljšanju poslovnega ozračja²⁰ bo bistvenega pomena za ustvarjanje zaupanja lokalnih in mednarodnih gospodarskih subjektov zasebnega sektorja, privabljanje vlagateljev in povečanje trgovine. Ob upoštevanju dinamike politične ekonomije držav bi se morali dogovoriti o prednostnih področjih, na katerih je treba izvesti natančno opredeljene, merljive in izvedljive reforme. Te prednostne naloge bi morale biti dogovorjene v prednostnih nalogah partnerstva ali enakovrednih dokumentih politike. EU bo v sodelovanju z državami članicami zagotovila podporo, ki bo temeljila na zavezanosti držav partneric usklajenemu in učinkovitemu izvajanju gospodarskih in upravnih reform na teh področjih.

Pobude za **spodbujanje družbeno-gospodarske vzdržnosti na lokalni ravni bi lahko prispevale tudi h krepitvi nacionalnih sistemov.** Naš okrepljen dialog o politikah²¹ bi moral spodbujati tudi poglobljanje javno-zasebnih dialogov.

Trajnostna gospodarstva

Gospodarska diverzifikacija je pomembna, zlasti za države, ki se močno opirajo na sektorje, dovzetne za gospodarske pretrse. EU in njene države partnerice si bodo skupaj prizadevale za rast zelenih in digitalnih gospodarstev v skladu s cilji, določenimi v sektorskih dialogih Unije za Sredozemlje. Poleg socialnega gospodarstva je treba v načrtovanje gospodarskega razvoja vključiti tudi potencial modrega gospodarstva²². Socialno gospodarstvo ima zahvaljujoč svojim poslovnim modelom, ki v središče postavljajo ljudi in planet, potencial za obravnavanje številnih socialnih izzivov in povečuje odpornost naše družbe v času krize.

Poleg tega lahko **osredotočenost na odprto strateško avtonomijo in prestrukturiranje svetovnih vrednostnih verig zaradi pandemije** ustvari nove možnosti za nadaljnje povezovanje industrijskih dobavnih verig med EU in državami južnega sosedstva. Ekosistemski pristop²³, razvit v industrijski strategiji Komisije²⁴, bi lahko prispeval tudi k prizadevanjem za diverzifikacijo in razvoj pobud, koristnih za vse, na področjih povezovanja trgov, regulativnega zблиževanja in finančne vključenosti. Industrijski grozdi v južnem sosedstvu bi lahko pripomogli h gospodarskemu razvoju s povezovanjem podjetij s svetovnimi in regionalnimi vrednostnimi verigami, kar bi zmanjšalo osamitev MSP, spodbudilo inovacije ter povečalo obseg trgovine in naložb.

²⁰ V skladu s poročilom Svetovne banke „Doing business 2019 report“ (Poročilo o poslovanju 2019) je regionalno povprečje v regiji Bližnjega vzhoda in severne Afrike 58,30 od 100 (112. mesto).

²¹ Politični dialog o reformah, podprtih s pogodbami o izvedbi sektorskih reform, bo zmanjšal tveganja, povezana s finančno podporo EU, ter si prizadeval za sinergije z dopolnilnimi instrumenti, kot so mešano financiranje in naložbe.

²² Prizadevanja bi vključevala poročilo na podlagi ministrske izjave o trajnostnem modrem gospodarstvu (2. februar 2021) v okviru Unije za Sredozemlje in o delu, ki se izvaja v okviru pobude EU za trajnostni razvoj modrega gospodarstva v zahodnem Sredozemlju (pobuda WestMED) <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>.

²³ Ti ekosistemi zajemajo vse akterje, ki delujejo v vrednostni verigi: od najmanjših zagonskih do največjih podjetij, od akademskih krogov do raziskovalcev, od ponudnikov storitev do dobaviteljev.

²⁴ „Nova industrijska strategija za Evropo“ (COM(2020) 102).

Temeljno vlogo bo imela tudi podpora zasebnemu sektorju, zlasti MSP²⁵. EU in njene partnerice bi morale skupaj podpirati podjetništvo in njegove ekosisteme, vključno s socialnim in združnim podjetništvom, ter zagonska podjetja od ustvarjanja idej do zrelosti. Potencial diaspor bi bilo treba dejavneje izkoristiti za prenos sposobnosti, znanja in tehnologij ter prispevanje k ustvarjanju poslovnih povezav med EU in južnim sosedstvom.

Vrzel v financiranju, ki je na voljo MSP v regiji, predstavlja resnično oviro pri njihovem razvoju. Glede dostopa do financiranja, ki bi moral vključevati tudi begunce, nameravamo z mednarodnimi finančnimi institucijami razviti celovit pristop k finančnemu vključevanju, vključno z mikrofinanciranjem in financiranjem socialnih podjetij, ter na podlagi uporabe novih finančnih instrumentov, vključno s tveganim kapitalom, poslovnimi angeli in financiranjem z učinkom.

Raziskave in inovacije imajo neprimerljive koristi za doseganje katerega koli cilja politike, usmerjenega v prihodnost. Okrepljene raziskave in inovacije, tudi s pridružitvijo okvirnemu programu Obzorje Evropa²⁶, omogočajo bolj odporno in vključujočo rast ter ustvarjanje trajnostnih zaposlitvenih možnosti. Okrepljeno bo uspešno sodelovanje na področju človeške razsežnosti povezljivosti, vključno z inovacijami in znanostjo, da bi se ustvarila družba znanja in gospodarstvo, temelječe na znanju.

Povezana gospodarstva

Sredozemsko območje ima človeški kapital, da lahko izkoristi digitalno preobrazbo in postane konkurent v svetovnem digitalnem gospodarstvu.

Da bi podprli prizadevanja za digitalno preobrazbo, predlagamo, da svoje delo strukturiramo v štiri stebre: (i) okviri upravljanja in politike ter regulativni okviri; (ii) razvoj infrastrukture in podpiranje splošnega dostopa do izboljšanih, cenovno dostopnih in varnih omrežij; (iii) digitalna pismenost, znanja in spretnosti in podjetništvo ter (iv) digitalne storitve. Cilj je pospešiti inovativno digitalno preobrazbo s spodbujanjem uvajanja platform in politik, vključno z e-upravo, e-zdravjem, e-trgovanjem, digitalnim dostopom do kulture in kulturne dediščine ter digitalnimi znanji in spretnostmi v izobraževanju, hkrati pa zagotavljati uporabniško naravnano in etično uporabo tehnologij v skladu z Listino EU o temeljnih pravicah. Predlagamo tudi vzpostavitev boljših digitalnih povezav po Sredozemlju in prispevek h gospodarskemu povezovanju.

Trgovina in naložbe so bistvenega pomena za sprostitve potenciala regije. Za povečanje konkurenčnosti predlagamo prednostno obravnavanje zmanjšanja netarifnih ovir in zmanjšanje trgovinskih stroškov. Osredotočiti se je treba na popolno izvajanje in upoštevanje obstoječih večstranskih, regionalnih in dvostranskih sporazumov, da bi podprli trgovino, ustvarili zaupanje vlagateljev ter se izognili pojavu protekcionizma in trgovinskih omejitev. Na podlagi obstoječe mreže pridružitvenih sporazumov ter pogajanj o poglobljenem in celovitem prostotrgovinskem območju, ki potekajo z Marokom in Tunizijo, predlagamo tudi

²⁵ MSP v regiji prispevajo k več kot dvema tretjinama skupne formalne zaposlenosti.

²⁶ Program Obzorje Evropa bo še naprej podpiral mednarodno sodelovanje med raziskovalci in podjetji v EU in tujini, tudi v okviru znanstvene diplomacije.

začetek dialogov za ugotavljanje interesa partneric za posodobitev trgovinskih in naložbenih odnosov z EU na področjih, ki vključujejo spodbujanje naložb, trajnostni razvoj, storitve in po potrebi kmetijstvo, da se bolje prilagodijo današnjim izzivom.

Tudi izkoriščanje **priložnosti na podregionalni, regionalni in celinski ravni** lahko prispeva h gospodarski diverzifikaciji in poglobi povezovanje. Spodbujati je treba odobritev pregleda konvencije o panevro-mediteranskih pravilih o poreklu s strani vseh držav južnega Sredozemlja. Sinergije s podsaharsko Afriko se bodo dejavno preučevale, zlasti v okviru afriškega celinskega območja proste trgovine ter oblikovanja enotnega trga zračnega prometa v Afriki, da bi olajšali nastanek ciljno usmerjenih celinskih vrednostnih verig in podpiranje trajnostnih naložb.

Promet je ključni sestavni del politik in instrumentov, ki podpirajo razvoj južnega Sredozemlja, kot poudarja Strategija za trajnostno in pametno mobilnost²⁷. Izkoristiti bi morali priložnost za **povezovanje prometne infrastrukture z interoperabilnostjo pravil in standardov**. Prednost bodo imeli hiter razvoj čezsredozemskega prometnega omrežja in cilji reform prometne politike, ki so bili opredeljeni skupaj v okviru regionalnega akcijskega načrta za promet in so podprti s stalnim tehničnim sodelovanjem. Logistika, ki zajema regionalno infrastrukturo in povezave s carinskim sodelovanjem, bo vključena v naše pobude za pomoč trgovini. Vesoljsko sodelovanje bo še naprej imelo podporno vlogo, zlasti s skupnimi ukrepi za uvedbo brezplačnih in odprtih storitev evropskega satelitskega navigacijskega sistema ter z razširitvijo skupne evropske geostacionarne navigacijske storitve (EGNOS).

Vključujoča gospodarstva

V okviru nove Agende za Sredozemlje predlagamo sodelovanje pri podpori sistemov in strategij okrevanja v skladu s cilji, ki jih določa sektorski dialog o zaposlovanju in delu v okviru Unije za Sredozemlje²⁸, ki (i) spodbuja enake možnosti in izide ter (ii) daje prednost socialnemu dialogu, socialni zaščiti in vključevanju za obravnavanje socialnih in teritorialnih neenakosti.

Ogromne koristi bi bilo mogoče doseči z ustvarjanjem možnosti za mlade v njihovi državi, preprečevanjem bega možganov in ustvarjanjem dostojnih zaposlitev za vse²⁹ ter večjo udeležbo žensk na trgu dela in njihovim ekonomskim opolnomočenjem. To bi moralo biti v središču oblikovanja in izvajanja družbeno-gospodarskih reform in naložbenih pobud. Poleg tega bi se morali osredotočiti na vpliv neformalnega gospodarstva³⁰ na blaginjo ljudi in javne finance držav partneric ter podpirati politike znanj in spretnosti za vse, tudi zaradi podpiranja formalizacije.

²⁷ „Strategija za trajnostno in pametno mobilnost“ (COM(2020) 789).

²⁸ Ministrska izjava ministrov za delo in zaposlovanje Unije za Sredozemlje, Cascais, april 2019.

²⁹ Po ocenah Mednarodne organizacije dela je bilo v drugem četrtletju 2020 v primerjavi z zadnjim četrtletjem 2019 izgubljenih 17 milijonov delovnih mest s polnim delovnim časom.

³⁰ Priporočilo Mednarodne organizacije dela št. 204 o prehodu iz neformalnega v formalno gospodarstvo opisuje „neformalno gospodarstvo“ kot vse gospodarske dejavnosti delavcev in gospodarskih enot, ki zakonsko ali v praksi niso zajete ali niso ustrezno zajete v formalnih dogovorih.

Glavni ukrepi: podpiranje vključujočih, odpornih, trajnostnih in povezanih gospodarstev

- Sofinanciranje trajnostnih naložb, ki se financirajo iz državnih skladov držav partneric za okrevanje v okviru sklada EFSD+.
- Razvoj in podpiranje skupnih matric reform, osredotočenih na naložbeno ozračje in poslovno okolje.
- Podpiranje pobud za pomoč državam partnericam, da privabijo in zadržijo možnosti za diverzifikacijo vrednostnih verig v izbranih sektorjih v skladu z načeli dobrega upravljanja.
- Spodbujanje držav partneric, da se pridružijo davčni pobudi iz Adise³¹.
- Krepitev podpore zelenim, modrim in socialnim gospodarstvom z inovativnimi finančnimi instrumenti (vključno s financiranjem z učinkom) ter razvoj ustreznih regulativnih ekosistemov.
- Podpiranje izvajanja politik za MSP na podlagi načel iz pobude „Small Business Act“ in sporočila „Strategija za MSP za trajnostno in digitalno Evropo“ iz marca 2020³².
- Podpiranje dobro delujočega socialnega dialoga na vseh pomembnih ravneh.
- Zagotavljanje tehnične podpore za spodbujanje finančne vključenosti, zlasti glede digitalnih plačil in digitalne pismenosti za MSP, zlasti na podeželskih območjih.
- Sodelovanje v okvirnem programu EU Obzorje Evropa.
- Vključevanje podpore za socialno gospodarstvo v regionalne in dvostranske programe, vključno s podporo za razvoj ustreznih pravnih okvirov in okvirov politike, krepitev institucionalnih zmogljivosti in omogočanje vzajemnega učenja.
- Prizadevanja za podporo regulativnemu zblizovanju na področju telekomunikacij, elektronske identifikacije in storitev zaupanja ter okvirov za zaščito osebnih podatkov in prostega pretoka neosebni podatkov. Posodobitev trgovinskih in naložbenih odnosov z zainteresiranimi državami partnericami v tesnejšem povezovanju z EU, zlasti na področjih, kot so pospeševanje naložb, storitve, trajnostni razvoj in kmetijstvo.
- Podpiranje vključevanja regije v afriško celinsko območje proste trgovine za spodbujanje ustvarjanja ciljno usmerjenih celinskih vrednostnih verig.
- Sofinanciranje naložb za izboljšanje razpoložljivosti vseprisotne in širokopasovne telekomunikacijske infrastrukture. Zagotavljanje vključevanja načel nabora orodij EU za kibernetiko varnost 5G³³ za zagotovitev varnosti omrežij.
- Krepitev prizadevanj za sprejetje informativnih zemljevidov za prihodnje

³¹ Davčna pobuda iz Adise je partnerstvo z več deležniki, katerega cilj je izboljšati mobilizacijo domačih javnofinančnih prihodkov v državah partnericah.

³² „Strategija za MSP za trajnostno in digitalno Evropo“ ([COM\(2020\) 103](#)).

³³ „Varna uvedba tehnologije 5G v EU – izvajanje nabora orodij EU“ ([COM\(2020\) 50](#)) Sporočilo o naboru orodij EU za kibernetiko varnost 5G zavezuje EU k izvajanju načel nabora orodij, namenjenih zagotavljanju varne uvedbe širokopasovne infrastrukture, ne samo v EU, temveč tudi pri vseh zunanjih projektih, ki se financirajo s sredstvi EU, tudi prek mednarodnih finančnih institucij, kot je EIB.

čezsredozemsko prometno omrežje, ki bo predstavljalo zunanjo razsežnost vseevropskega prometnega omrežja, pri čemer se že daje prednost projektom v tem omrežju, ter prispevanje k povezovanju podsaharske Afrike, severne Afrike in Evrope.

- Podpiranje regulativnega zблиževanja na vseh območjih prometa v skladu z akcijskim načrtom za regionalni promet za obdobje 2021–2027 z evrosredozemskimi prometnimi projekti.
- Pomoč pri razvoju trajnostnega turizma.

3. Mir in varnost

Dolgotrajni konflikti v sredozemskem območju predstavljajo ključno oviro za politično stabilnost in trajnostni razvoj. Skupna prizadevanja za preprečevanje in reševanje konfliktov, spodbujanje varnostnega sodelovanja, ublažitev posledic konfliktov ter odpravljanje njihovih temeljnih vzrokov so najpomembnejše prednostne naloge, da bi zaščitili ljudi in jim omogočili uspeh.

EU je že zdaj glavna donatorica humanitarne in razvojne pomoči. S pristopom, ki temelji na treh vidikih – humanitarnost, razvoj in mir –, lahko uporablja širok nabor instrumentov. Prav tako **zagotavlja varnost** z uporabo misij in operacij, posredovanja ter stabilizacijskih in omejitvenih ukrepov skupne varnostne in obrambne politike (SVOP). EU si je verodostojnost ustvarila z doslednim stališčem glede pomena spoštovanja mednarodnega prava. EU je kot zanesljiva partnerica v edinstvenem položaju, da v dialog o strateških vprašanjih poveže sprte strani, mednarodne in regionalne države partnerice ter ustrezne deležnike, kot so akterji na področju zagotavljanja humanitarnega razvoja in vzpostavljanja miru, ter zmanjša napetosti in prispeva k prizadevanjem za reševanje konfliktov. Številne države južnega sosedstva pozivajo k večji udeležbi EU in skupnim prizadevanjem za reševanje trajnih konfliktov in obravnavanje njihovega učinka. Izkušnje kažejo, da je lahko takšna povezovalna in diplomatska vloga učinkovita le, če je EU enotna in sposobna delovati in govoriti enotno na dvo- in večstranski ravni. Zato je sodelovanje držav članic EU, tudi na najvišji ravni, skupaj z nadgrajenim in okrepljenim političnim dialogom v Sredozemlju ključno za ustvarjanje zaupanja, zmanjšanje napetosti in pomoč pri reševanju konfliktov.

Na tej podlagi bi morale EU in njene države članice ter države partnerice obnoviti prizadevanja za rešitev spora v bližnjevzhodnem mirovnem procesu. V zvezi s tem si bo EU prizadevala za spodbujanje in nadgradnjo pred kratkim vzpostavljenih diplomatskih odnosov med Izraelom in številnimi arabskimi državami, da bi okrepila možnosti za uresničitev izpogajane dvodržavne rešitve, ki temelji na mednarodno dogovorjenih parametrih ter miru in varnosti na regionalni ravni. EU kot sklicateljica konferenc o Siriji in države južnega sosedstva bi morale okrepiti prizadevanja za reševanje uničujočega in zdaj že desetletje trajajočega konflikta v Siriji v podporo prizadevanjem pod vodstvom Združenih narodov. Prav tako bi morale še naprej podpirati prizadevanja Libanona za reševanje domače gospodarske, socialne in politične krize. EU in njene države partnerice bi morale tesneje sodelovati pri obravnavanju mirovnih, stabilnostnih in razvojnih izzivov v regiji Sahel. EU in

države južnega sosedstva bi morale tudi okrepiti svojo podporo prizadevanjem za rešitev vprašanja Zahodne Sahare v okviru procesa pod vodstvom Združenih narodov. Prednostna naloga je tudi iskanje trajnostne in vključujoče politične rešitve za dolgotrajno krizo v Libiji. EU bo še naprej dejavno sodelovala v okviru in pri podpiranju berlinskega procesa pod vodstvom Združenih narodov, tudi na operativni ravni z vojaško operacijo Evropske unije v Sredozemlju (IRINI) in drugimi prispevki. Preučila bo morebitno dodatno podporo pri izvajanju sporazuma o premirju ter podprla ustavni in volilni proces države in dolgoročno stabilizacijo. Pri iskanju rešitev za krize v regiji bo EU še naprej podpirala prizadevanja Združenih narodov ter sodelovala z regionalnimi akterji in organizacijami, zlasti z Ligo arabskih držav, Afriško unijo in ustreznimi podregionalnimi združenji³⁴. V vzhodnem Sredozemlju bo EU podpirala miroljuben dialog, ki temelji na mednarodnem pravu, tudi z večstransko konferenco, ki bi lahko obravnavala vprašanja, za katera so potrebne večstranske rešitve. EU in države južnega sosedstva bi morale konstruktivno sodelovati za zaščito stabilnosti in varnosti tudi v širši regiji.

Večstranski sistem se sooča s pomembnimi izzivi v času, ko večina vprašanj zahteva večstranske rešitve. **EU in njeno južno sosedstvo si skupaj prizadevata za podporo ponovno oživiljenemu večstranskemu sistemu, ki temelji na pravilih in v središču katerega so Združeni narodi.** Morali bi delati skupaj in okrepiti sodelovanje na večstranskih forumih, zlasti na področju miru in varnosti, globalnih vprašanj in krepitev trgovine, ki temelji na pravilih, vladavine prava, človekovih pravic, zaščite otrok in dobrega upravljanja, pa tudi pri programih Združenih narodov „ženske, mir in varnost“ ter „mladi, mir in varnost“.

Glavne grožnje varnosti, kot so **terorizem, hibridne grožnje ter kibernetika kriminaliteta in organizirani kriminal**, vključno s trgovino z nezakonitim strelnim orožjem, nedovoljenim prometom s prepovedanimi drogami in pranjem denarja, so ključni izzivi; rešiti jih je mogoče le s skupnimi prizadevanji.

Terorizem in njegovo financiranje, radikalizacija, nasilni ekstremizem ter pojav **tujih terorističnih bojnikov** se pojavljajo in prizadenejo obe obali Sredozemlja ter so pogosto medsebojno povezani. Nedavni napadi so poudarili potrebo po poglobljanju strateškega dialoga na visoki ravni o boju proti terorizmu. Na podlagi obstoječega sodelovanja, zlasti na področju kazenskega pregona, moramo okrepiti prizadevanja za preprečevanje radikalizacije, vključno s poglobljanjem medverskih in medkulturnih dialogov, ter za razvoj zmogljivosti za obravnavanje nasilnega ekstremizma in novačenja prek spleta, za preprečevanje širjenja terorističnih vsebin na spletu in boj proti nezakoniti trgovini s predmeti kulturne dediščine. Mednarodno sodelovanje je še naprej bistvenega pomena in EU je pripravljena povečati svojo tehnično pomoč, tudi pri pomanjkljivostih na področju preprečevanja pranja denarja/financiranja terorizma, in prek svoje mreže strokovnjakov, zaposlenih v ključnih delegacijah v regiji.

³⁴ Pri tem lahko EU gradi na partnerstvu med EU in Združenimi narodi pri vprašanjih obvladovanja kriz, svojem dialogu in sodelovanju z Ligo arabskih držav, partnerstvu med OZN, EU in Afriško unijo ter sodeluje v skladu z memorandumom o soglasju med EU in Afriško unijo o miru, varnosti in upravljanju.

Digitalizacija ponuja pomembne priložnosti, odpira pa tudi vrata novim grožnjam, vključno s povečano ranljivostjo kritične infrastrukture (npr. energija, prometa, bančništvo in zdravje). Skupaj moramo vzpostaviti kibernetško odpornosti, tudi proti operacijam dezinformiranja in vplivanja, izmenjavati najboljše prakse, usposablјati strokovnjake za kibernetško varnost ter proučiti možnosti, ki jih ponujajo inovativna orodja, za namene kazenskega pregona, ob polnem spoštovanju človekovih pravic in državlјanskih svoboščin. Skupaj moramo delati na krepitvi sodelovanja pri zaščiti pred grožnjami kibernetških napadov in v ta namen v celoti izkoristiti obstoječe mednarodne okvire, kot je Budimpeška konvencija Sveta o kibernetški kriminaliteti.

V skladu s sklepi Sveta o podnebni in energetske diplomaciji do leta 2021 bo EU okrepila in vključila delo na področju **podnebnih, varnostnih in obrambnih povezav**, med drugim s povečanimi ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam in zmanjševanje tveganja nesreč ter okrepila tudi sodelovanje z organizacijami Združenih narodov in regionalnimi vladami.

Predlagamo tudi uporabo orodij, opredeljenih v **strategiji EU za varnostno unijo**³⁵, za krepitev zmogljivosti organov pregona ter sodnih in civilnih organov ter sodelovanje med njimi. Poleg tega bi bilo treba dodatno okrepiti sodelovanje pri zmanjševanju kemijskih, bioloških, radioloških in jedrskih tveganj ter pri civilni zaščiti in obvladovanju tveganja nesreč.

Okrepiti bi bilo treba sodelovanje organov kazenskega pregona ter pravosodnih organov med EU in državami partnericami, tudi s pomočjo ustreznih agencij EU (Europol, Cpol, Frontex, Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, Eurojust), tudi s pogajanjem o sporazumih o sodelovanju med EU in državami južnega sosedstva. V ta namen EU sodeluje z državami južnega sosedstva, da bi zagotovila, da bodo njihovi sistemi kazenskega pregona in pravosodni sistemi izpolnjevali najvišje standarde varstva podatkov in spoštovali človekove pravice.

Za izboljšanje izvrševanja pogodb in obravnavanje čezmejnih ugrabitev otrok, zaščite otrok in preživitinskih obveznosti je treba izboljšati pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah. Pristop k haaškim konvencijam o mednarodnem zasebnem pravu³⁶ in njihovo pravilno izvajanje bi morala biti prednostni nalogi v regiji.

EU predlaga nadaljnji razvoj partnerstva na področju varnosti s sosednjimi državami in krepitev operativnega sodelovanja, vključno s sodelovanjem na področju pomorske varnosti in obalne straže. Taka partnerstva bi morala biti prilagojena posameznim potrebam in uživati visoko politično podporo, da se zagotovijo konkretni rezultati. Prav tako je ključno sodelovanje z regionalnimi in mednarodnimi organizacijami, vključno z organizacijo NATO v okviru skupnih izjav iz Varšave in Bruslja.³⁷

³⁵ „Strategija EU za varnostno unijo“ (COM(2020) 605).

³⁶ <https://www.hcch.net/en/home/>.

³⁷ https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156626.htm.

Glavni ukrepi: sodelovanje na področju miru ter reševanja in preprečevanja konfliktov

- Nadgraditev in krepitev političnega dialoga med EU in njenimi državami članicami ter državami južnega sosedstva ter vključevanje strateških držav partneric EU za krepitev skupnih prizadevanj za reševanje konfliktov in zmanjšanje napetosti v regiji s celostno uporabo vseh orodij za regionalno stabilnost in varnost.
- Vlaganje v preventivo na področju boja proti radikalizaciji, reševanje sporov in stabilizacijo s celostnim pristopom k reševanju konfliktov in kriz, z ukrepanjem v vseh fazah konflikta.
- Zagotavljanje odpornosti z boljšim povezovanjem humanitarnih, razvojnih, mirovniških in varnostnih prizadevanj.
- Kadar je obojestransko koristno, sodelovanje v misijah in operacijah SVOP z uporabo instrumentov, kot so okvirni sporazumi o sodelovanju.
- Krepitev vloge žensk in mladih pri gradnji miru v skladu s politično zavezanostjo EU k izvajanju agende za ženske, mir in varnost na regionalni in mednarodni ravni.

Glavni ukrepi: varnostno sodelovanje

- Poglobitev dialogov o boju proti terorizmu in varnosti, vključno s sodelovanjem na področju preprečevanja pranja denarja in financiranju terorizma, ter spodbujanje ratifikacije in izvajanja ustreznih mednarodnih konvencij.
- Krepitev sodelovanja v boju proti terorizmu, preprečevanju in boju proti radikalizaciji, boju proti organiziranemu kriminalu, nedovoljenemu strelnemu orožju in prepovedanim drogam.
- Hitro izvajanje programov „CT Inflow“, „Euromed Police“, „EU4 Monitoring Drugs“, „EuroMed Justice“ in „CyberSouth“.
- Nadaljnji razvoj centrov odličnosti za zmanjševanje kemične, biološke, radiološke in jedrske ogroženosti v EU, ki so se izkazali za pomembno sredstvo pri spopadanju s pandemijo COVID-19, pa tudi pri drugih ukrepih za reševanje groženj varnosti.
- Okrepitev dela na področju odpornosti proti podnebnim spremembam in prilagajanju nanje, vlaganje v preventivne ukrepe in krepitev sodelovanja na področju civilne zaščite in obvladovanja tveganja nesreč na podlagi programov, kot je PPRD jug³⁸.
- Sodelovanje z državami partnericami za krepitev pravosodnega in policijskega sodelovanja z EU, tudi s pogajanjem o sporazumih o sodelovanju z Europolom in Eurojustom.
- Izboljšanje pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah s spodbujanjem pridruževanja ustreznim konvencijam, ki jih je razvila Haška konferenca o mednarodnem zasebnem pravu, in njihovo pravilno izvajanje.

4. Migracije in mobilnost

³⁸

PPRD Sud III – „Prévention, Préparation et Réponse aux catastrophes naturelles et d'origine humaine dans les pays partenaires du Moyen-Orient et d'Afrique du Nord“.

Migracije so globalni pojav, ki zahteva skupne odzive, solidarnost in globalno delitev odgovornosti. Nobena država ne more sama učinkovito upravljati migracij niti se ne more sama spoprijeti z izzivi nedovoljenih migracij. Cilj novega pakta EU o migracijah in azilu je korenito spremeniti naše sodelovanje z mednarodnimi partnerji. Osredotoča se na celovita, prilagojena, uravnotežena in obojestransko koristna partnerstva. Končni cilj je zagotoviti, da migracije potekajo samo varno in urejeno, ter preprečiti nevarne poti in izgube življenj z bojem proti tihotapljenju in okrepitevijo sodelovanja na področju upravljanja migracij, hkrati pa zagotoviti mednarodno zaščito osebam, ki jo potrebujejo. Države morajo biti sposobne ponuditi stabilno in predvidljivo družbeno in gospodarsko prihodnost, ki ponuja dejanske možnosti, zlasti za njihove mlade. EU si bo dejavno prizadevala odpravljati temeljne vzroke nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja z reševanjem konfliktov in obravnavanjem družbeno-gospodarskih izzivov, ki jih je COVID-19 še poglobil.

Novi pakt o migracijah in azilu zagotavlja okrepljeno podlago za doseg trajnostnega in dolgoročnega odziva v smislu upravljanja migracij in azila.

Naše okrepljeno partnerstvo na področju migracij vključuje vse različne vidike migracij in azila, pri čemer upošteva interese EU in držav partneric. Hkrati bodo ti vključeni v različna področja našega sodelovanja – politično, varnostno in gospodarsko.

Vsaka država se sooča s specifičnimi razmerami in lastnimi priložnostmi. Ni univerzalnih rešitev, potrebne so prilagojene rešitve. To se in se bo še naprej odražalo v celovitih partnerstvih EU z vsako posamezno državo v skladu z novim paktom o migracijah in azilu.

EU bo še naprej zagotavljala **zaščito tistim, ki jo potrebujejo, in podpirala države gostiteljice**, saj se zaveda, da več držav južnega Sredozemlja gosti veliko število beguncev in migrantov.

Nedovoljene migracije prinašajo izzive za regijo in EU, tudi z dodatnim povečanjem gospodarske moči in destabiliziranjem vpliva kriminalnih združb. Rešitev je v skupnem obravnavanju tihotapljenja migrantov. V tem smislu bodo EU in države partnerice močno **okrepile skupna prizadevanja za boj proti nezakoniti trgovini in kriminalnim združbam, ki tihotapijo migrante in trgujejo z ljudmi**³⁹. Krepitev **upravljanja migracij in azila**, vključno s sposobnostjo upravljanja meja, je ključni element. EU je pripravljena nuditi podporo v skladu s potrebami držav partneric.

Krepitev sodelovanja na področju vračanja, ponovnega sprejetja in trajnostne ponovne vključitve ter povečanje učinkovitosti vračanja so pomembni elementi teh partnerstev. Za podporo tem partnerstvom bo EU kot del celostnega pristopa mobilizirala vse ustrezne politike, orodja in instrumente EU. Glede na pomembnost prostovoljnega vračanja bo Komisija sprejela strategijo za prostovoljno vračanje in ponovno vključevanje ter določila

³⁹ Na konferenci za boj proti tihotapljenju, ki jo je 13. julija 2020 gostila Italija, in ob sodelovanju EU in ključnih afriških držav partneric, so se partnerice zavezale k skupnemu boju proti tihotapljenju.

nove pristope za oblikovanje, spodbujanje in izvajanje programov pomoči pri prostovoljnem vračanju in ponovnem vključevanju.

EU je tudi zavezana, da bo podpirala zakonite migracije in mobilnost z državami partnericami v skladu s svojimi pristojnostmi in pristojnostmi držav članic. Preselitev je pomembna za zagotavljanje zaščite najbolj ranljivim beguncem. Partnerstva za privabljanje talentov za spodbujanje zakonitih migracij in mobilnosti z ustreznimi državami partnericami južnega sosedstva bo sestavni del našega sodelovanja ob upoštevanju tveganja bega možganov.

Treba bi bilo nadalje proučiti sodelovanje na regionalni in večstranski ravni, vključno s tristranskim sodelovanjem in sodelovanjem jug-jug, saj so nekatere južnosredozemske države partnerice države izvora, tranzita in namembne države. Na regionalni ravni se bo spodbujalo sodelovanje v okviru skupnega akcijskega načrta iz Vallette⁴⁰ ter procesov iz Kartuma⁴¹ in Rabata⁴², vključno s pristopom „celotne migracijske poti“. V tem okviru bi bilo treba okrepiti tristransko sodelovanje z Združenimi narodi in regionalnimi akterji, tudi na podlagi uspešne izkušnje tristranske delovne skupine AU-EU-OZN v Libiji.

Komisija in visoki predstavnik predlagata uporabo vseh orodij, ki so na voljo EU, vključno z agencijami EU, instrumentom NDICI⁴³ ter ustreznimi notranjimi instrumenti za zagotavljanje operativne in finančne podpore na področju migracij in mobilnosti.

Glavni ukrepi: krepitev sodelovanja na področju migracij in mobilnosti na podlagi prilagojenih celovitih, uravnoteženih in obojestransko koristnih partnerstev

- Podpiranje zmogljivosti držav partneric za učinkovito upravljanje migracij in azila, vključno z upravljanjem meja, vsemi vidiki azilnega in migracijskega sistema ter zmogljivostmi za ponoven sprejem.
- Ciljno usmerjena pomoč za ustvarjanje družbeno-gospodarskih možnosti za migrante, prisilno razseljene osebe in gostiteljske skupnosti, tudi v okviru okrevanja po COVID-19, s posebnim poudarkom na marginaliziranih regijah.
- Krepitev sodelovanja za učinkovito vračanje in ponovni sprejem. Podpora prostovoljnemu vračanju in trajnostni ponovni vključitvi iz EU, pa tudi med posameznimi državami partnericami.
- Razvoj zakonitih poti v Evropo s stalnimi prizadevanji za programe preselitve in mobilnosti delovne sile, zlasti s hitro vzpostavitvijo partnerstev za privabljanje talentov s polnim spoštovanjem pristojnosti EU in držav članic.
- Raziskovanje okvirov za tristransko sodelovanje in sodelovanje jug-jug ter krepitev sodelovanja z regionalnimi in mednarodnimi akterji.

⁴⁰ <https://www.jvapfollowup.org/jvap/>

⁴¹ <https://www.khartoumprocess.net/>

⁴² <https://www.rabat-process.org/fr/>

⁴³ Instrument NDICI vključuje 10 % cilja za ukrepe, povezane z migracijami.

5. Zeleni prehod: odpornost na podnebne spremembe, energija in okolje

Južno sosedstvo je eno glavnih svetovnih žarišč, ko gre za podnebne spremembe in degradacijo okolja. Hkrati je v sredozemskem območju nekaj najboljših virov sončne in vetrne energije na svetu, kar predstavlja neprimerljive možnosti za sodelovanje na področju čiste energije, pri čemer je proizvodnja vodika nova strateška prednostna naloga. Popolno izvajanje agende za trajnostni razvoj do leta 2030, Pariškega sporazuma in mednarodno dogovorjenih ciljev na področju biotske raznovrstnosti bo ključnega pomena za boljšo pripravljenost regije na prihodnje sistemske pretrese. Evropski zeleni dogovor je edinstvena priložnost za sodelovanje pri strateških prednostnih nalogah. Celovita krepitev okolja, energije in odpornosti na podnebne spremembe lahko pomaga zmanjšati tveganja za človeška življenja in preživetje ter spodbuja trajnostni razvoj, ustvarjanje delovnih mest in prehod na sektorje z visoko dodano vrednostjo.

Zelena rast in podnebni ukrepi

EU in njene države partnerice si bodo skupaj prizadevale **za povečanje svojih podnebnih ambicij in racionalizacijo ciljev, prehod na zeleno rast ter razvoj ali krepitev skladnih, dosegljivih in merljivih ukrepov za boj proti podnebnim spremembam** v skladu z nacionalno določenimi prispevki držav partneric v okviru Pariškega sporazuma, nacionalnih načrtov prilagajanja in zunanje razsežnosti evropskega zelenega dogovora. Poudarek bo na (i) podnebnem in okoljskem upravljanju, njegovi povezavi z javnimi financami in davčnimi pobudami ter spremljanju ciljev; (ii) podpiranju pobud za oblikovanje cen ogljika; (iii) upravni zmogljivosti in ciljno usmerjeni tehnični pomoči za izvajanje in izvrševanje zakonodaje na centralni in lokalni ravni ter (iv) izobraževanju in ozaveščenosti zasebnega sektorja in prebivalstva kot nosilcev sprememb. Storitve in podatki programa za opazovanje Zemlje Copernicus podpirajo politike zelene rasti in spremljanje podnebja. Sodelovanje bi lahko spodbudilo tudi izvajanje načrtov za trajnostno mobilnost v mestih regije z razvojem zelenih rešitev multimodalnega prevoza. Ta prizadevanja bodo zahtevala usklajen in okrepljen politični dialog⁴⁴ z vsemi vpletenimi deležniki, vključno z zasebnim sektorjem in civilno družbo, tudi na lokalni ravni. Prednostni nalogi v regiji sta povečanje zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam in zmanjšanje tveganja nesreč. Poudarek bo na (i) podpori odpornosti na podnebne spremembe, (ii) naložbah v krepitev podnebne odpornosti, (iii) naložbah v preventivne ukrepe, (iv) naravnih rešitvah in zmogljivostih za obvladovanje tveganj.

Strateško sodelovanje z mednarodnimi finančnimi institucijami in zasebnim sektorjem bo podprlo razvoj finančnega sistema, ki podpira trajnostno rast. Poleg tega se bo spodbujala udeležba javnih organov, pristojnih za razvoj trajnostnih finančnih politik v državah partnericah, zlasti prek mednarodnih forumov, kot je mednarodna platforma za trajnostno

⁴⁴ Na primer, regionalna platforma za raziskave in inovacije Unije za Sredozemlje, ki je opredelila podnebne spremembe in obnovljive vire energije kot glavni prednostni nalogi na področju sodelovanja v prihodnjih letih.

financiranje⁴⁵. EU in druge članice mednarodne platforme za trajnostno financiranje si izmenjujejo najboljše prakse ter usklajujejo prizadevanja za okoljsko trajnostne naložbe, kot so zelene taksonomije, okoljska in podnebna razkritja ter standardi in oznake za **zelene finančne produkte** (vključno z zelenimi obveznicami).

Energetski prehod in energetska varnost

Evropa in sredozemsko območje imata medsebojno odvisne, komplementarne in konvergentne energetske interese, ki temeljijo na prednostnih nalogah zelenega in pravičnega prehoda ter energetske varnosti.

Prihodnje sodelovanje bo treba **prilagoditi različnim sredstvom in potrebam držav partneric** ter se osredotočiti na izbrane prednostne cilje: (i) obsežno uvedbo energije iz obnovljivih virov in proizvodnjo čistega vodika, kar prispeva k prizadevanju, da bi imeli v sosesčini EU do leta 2030 vsaj 40 gigavatov elektrolizatorskih zmogljivosti; (ii) večjo medsebojno povezanost električnih sistemov⁴⁶; (iii) prizadevanja in ukrepe za energijsko učinkovitost s poudarkom na stavbah in napravah; (iv) politike za obravnavanje ubežnih emisij metana iz proizvodnje, prevoza in uporabe fosilnih goriv v skladu z okvirom, določenim v strategiji EU za metan.

Učinkovita raba virov, boj proti onesnaževanju in biotska raznovrstnost

Ob upoštevanju trendov urbanizacije, izgube biotske raznovrstnosti, vključno s krčenjem gozdov in degradacijo tal, izginjanja in razdrobljenosti habitatov, povečanega onesnaženja morja in tal ter vpliva podnebnih sprememb na vire, zlasti dostop do vode predlagamo osredotočenost na **ukrepe za zaščito in obnovo biotske raznovrstnosti**, tako morske kot kopenske, živalske in rastlinske, pa tudi na **trajnostno upravljanje voda**, vključno s čiščenjem odpadnih voda, ponovno uporabo vode in učinkovito rabo gospodarjenja z vodo.

Raven onesnaženosti zraka je zelo razširjena težava v celotni regiji, zlasti na gosto poseljenih obalnih območjih, s koncentracijami emisij v zraku iz industrije in prometa ter njihovimi usedlinami v morju. To pomembno vpliva na zdravje, okolje in gospodarske dejavnosti, povezane z morjem, vključno z ribolovom in turizmom.

Podporni ukrepi bodo vključevali dejavnosti ozaveščanja in izobraževanja za preprečevanje nezakonitega odstranjevanja odpadkov, spodbujanje trajnostne porabe in proizvodnje, razvoj sodobnih zmogljivosti, ki bi zagotavljale recikliranje in varno odstranjevanje odpadkov, ter reformo zakonodajnih, fiskalnih in institucionalnih okvirov za zmanjšanje različnih vrst onesnaževanja ter trajnostnega načrtovanja in upravljanja rabe tal. EU bo še naprej sodelovala z državami v regiji v okviru Barcelonske konvencije, da bi sprejela ukrepe za zmanjšanje ravni emisij zlasti iz pomorskega prometa in da bi Sredozemsko morje razglasila za območje nadzora nad emisijami.

Trajnostni prehranski sistemi

⁴⁵ Mednarodna platforma za trajnostno financiranje.

⁴⁶ V Glavnem načrtu Sredozemlja 2020 za elektroenergetske povezave je opredeljenih 15 potencialnih projektov medsebojnih povezav skupaj z oceno njihovih stroškov in koristi.

Okrepilo se bo sodelovanje za prehod na **trajnostne prehranske sisteme**, vključno s trajnostnim upravljanjem kmetijstva, ribištva in ohranjanjem naravnih proizvodnih dejavnikov, da se okrepi prehranska varnost. To lahko vključuje zagotavljanje strokovnih izkušenj in znanja pri oblikovanju kmetijske politike in politik, povezanih z modrim gospodarstvom, podporo agroekološkim praksam in spodbujanje konceptov pametnega kmetijstva in ribogojstva. Treba je okrepiti podporo regionalnemu povezovanju trgov v okviru afriškega celinskega območja proste trgovine in Generalne komisije za ribištvo v Sredozemlju (GFCM)⁴⁷ za ribištvo in ribogojstvo, vključno z razvojem prehranskih vrednostnih verig na ravni celine.

Glavni ukrepi: zeleni prehod: odpornost proti podnebnim spremembam, okolje in energija

- Skupna prizadevanja za racionalizacijo ciljev, prehod na zeleno rast ter razvoj ali krepitev skladnih, dosegljivih in merljivih ukrepov za boj proti podnebnim spremembam, opredeljenih v nacionalno določenih prispevkih ter nacionalnih načrtih prilagajanja na regionalni in dvostranski ravni.
- Krepitev strateškega sodelovanja za podporo razvoju finančnega sistema, ki podpira trajnostno rast in naložbe v odpornost proti podnebnim spremembam, z regionalno pobudo o trajnostnem financiranju v sodelovanju z mednarodnimi finančnimi institucijami.
- Krepitev dvostranskega sodelovanja ter zagotavljanje ciljno usmerjene pomoči za podporo velikim naložbam v obnovljive vire energije in proizvodnjo čistega vodika za domačo potrošnjo in izvoz. Podpiranje oblikovanja, naložb v trajnostne prehranske sisteme in njihovega izvajanja od proizvodnje do porabe v skladu s cilji strategije „od vil do vilic“⁴⁸, pri čemer je posebna pozornost namenjena varnosti hrane, zdravju in dobrobiti rastlin in živali ter z namenom, da se zagotovi regionalna varnost hrane.
- Spodbujanje pobud o ravnanju z odpadki, vključno z odpadno hrano in morskimi odpadki.
- Podpiranje varstva in ohranjanja biotske raznovrstnosti, vključno z ustvarjanjem učinkovitih in dobro vodenih mrež obalnih in morskih zavarovanih območij.
- Podpiranje prizadevanj za zmanjšanje emisij, zlasti v morsko in obalno okolje, vodo in zrak.
- Spodbujanje trajnostne rabe naravnih virov kot osnova za prehod na krožno gospodarstvo.

Izvedba

⁴⁷ <http://www.fao.org/gfcm/about/en/>

⁴⁸ „Strategija „od vil do vilic““ (COM(2020) 381).

EU bo **uporabila vse svoje instrumente za zagotovitev učinkovitega, uspešnega, hitrega in prilagojenega uvajanja** nove Agende za Sredozemlje. **Upoštevala bo raznolikost, interese in potrebe regije. Dialog o politikah z vsemi ustreznimi deležniki** bo ostal temelj sodelovanja. Posebna pozornost bo namenjena lokalni ravni, da se zagotovi, da se učinek sodelovanja ustrezno geografsko porazdeli.

Stalen in v prihodnost usmerjen dialog med EU in njenimi državami partnericami bo **zagotovil obojestransko koristno partnerstvo in soodgovornost** ob upoštevanju družbene dinamike ter učinka izzivov in reform. Prizadevali si bomo za prilagojeno, integrirano večsektorsko sodelovanje, trgovinske in naložbene svežnje ter platforme, ki bodo verodostojen odgovor na potrebe držav partneric in EU. **Raven finančne podpore EU bo sorazmerna ambicijam in zavezanosti posamezne države partnerice** skupnim vrednotam, agendi reform, tudi na področju upravljanja, in njihovemu izvajanju.

Močno okrepljen politični dialog **bo prispeval k oblikovanju skupnega razumevanja z državami partnericami iz južnega sosedstva**. V zvezi s tem predlagamo redna srečanja na ravni zunanjih in sektorskih ministrov ter visokih uradnikov, medtem ko bi srečanja voditeljev držav in vlad lahko sklicali po potrebi. Tesnejše sodelovanje bo pomenilo boljše usklajevanje stališč na dvo- in večstranski ravni.

Nadaljevala se bodo prizadevanja za krepitev regionalnega, podregionalnega in medregionalnega sodelovanja. Vloga Unije za Sredozemlje ostaja nenadomestljiva. Poleg tega se je podregionalno sodelovanje prilagodilo posebnostim različnih podregij v Sredozemlju in zunaj njega. Poleg tega bo za učinkovite pristope potrebno širše sodelovanje s sosednjimi državami in regijami. Zato je pomembna medregionalna razsežnost. Povečati moramo sodelovanje med severno in podsaharsko Afriko, tudi v okviru tristranskega sodelovanja z EU. Prav tako je treba okrepiti skladnost med tem, kar EU izvaja s severnoafriškimi državami partnericami in drugimi partnericami iz afriške celine. Podobno je pomembno medregionalno sodelovanje z zalivskimi regijami in regijami ob Rdečem morju. Okrepljeno sodelovanje z regionalnimi akterji in organizacijami, zlasti z Ligo arabskih držav, Afriško unijo in ustreznimi podregionalnimi skupinami bo ključnega pomena. Treba bi bilo preučiti pragmatične pobude, ki temeljijo na načelu neobveznega sodelovanja, da bi podprli tiste, ki želijo večji napredek pri skupnih dobrinah v Sredozemlju. Okrepili bomo svoja prizadevanja za **podnebno in energetska diplomacija** na dvostranski in regionalni ravni.

Instrument NDICI in sklad EFSD+ bosta glavna instrumenta za sodelovanje EU z državami partnericami. Vsi ukrepi bodo sledili načelu „politika na prvem mestu“. EU bo na terenu promovirala pobude skupnega načrtovanja programov in Ekipe Evropa, ki bodo temeljile na uspešnih izkušnjah, pridobljenih med globalnim odzivom na pandemijo COVID-19. EU bo spodbujala države članice EU, evropske razvojne agencije in finančne institucije ter druge donatorje, naj skupaj z državami partnericami razvijejo skladne in dopolnilne pristope za sektorske prednostne naloge. Tudi prihodnji evropski finančni ustroj za razvoj bo prispeval k čim večjemu prizadevanju EU.

Nova Agenda za Sredozemlje bo prispevala k pripravi dvostranskih političnih okvirov, dogovorjenih skupaj z državami partnericami⁴⁹, ter večletnemu programskemu načrtovanju v okviru instrumenta NDICI za obdobje 2021–2027, kar bo temeljilo na posvetovanjih z državami partnericami in drugimi ustreznimi deležniki. Izkušnje iz prejšnjih programov v okviru sosedske politike bodo pomagale ciljno usmeriti prihodnje ukrepe. Delegacije EU bodo bistveno pripomogle k lažjemu izvajanju tega postopka.

Evropski sklad za trajnostni razvoj plus (EFSD+) v okviru instrumenta NDICI in njegov inovativen finančni ustroj bosta omogočila **privabljanje naložb zasebnega sektorja** v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko (EIB), Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD), razvojnimi bankami držav članic in mednarodnimi finančnimi institucijami.

Poleg tega bosta nadaljnje povezovanje in izmenjava med obema obalama Sredozemskega morja dosežena z nadaljnjim spodbujanjem in olajševanjem sodelovanja držav partneric v programih EU za obdobje 2021–2027.

EU bo okrepila tudi svoje strateške komunikacije za širjenje ozaveščenosti o ukrepih, sprejetih v okviru nove Agende za Sredozemlje. Komisija in visoki predstavnik bosta skupaj z našimi državami partnericami vzpostavila trdnejše in omogočitive okvire za svobodo izražanja ter podpirala zdrava informacijska okolja. Izvajanje ukrepov za boj proti dezinformacijam in napačnim informacijam bo še naprej ključni vidik tega pristopa⁵⁰. EU in države partnerice bi morale zagotoviti tudi ustrezno prepoznavnost naše politične zavezanosti in ukrepov sodelovanja na terenu, tudi s pomočjo pobud za ozaveščanje javnosti in javno diplomacijo.

Kot zadnje, ta Agenda za Sredozemlje bo usmerjala našo politiko do regije, EU pa bo redno ocenjevala napredek.

⁴⁹ Skupni dokumenti, prednostne naloge partnerstva ali enakovredni dokumenti so dokumenti, ki določajo skupno dogovorjene agende političnih in gospodarskih reform ter z njimi povezana izvedbena orodja. Skupni dokumenti bodo še naprej uokvirjali zunanjo pomoč v okviru večletnega finančnega okvira EU za obdobje 2021–2027.

⁵⁰ Na podlagi skupnega akcijskega načrta proti dezinformacijam (5. december 2018), akcijskega načrta za evropsko demokracijo (COM(2020) 790) in izkušenj, pridobljenih med pandemijo COVID-19, bodo strateška komunikacijska prizadevanja EU temeljila na evropskih vrednotah in načelih.